

DEÁK FERENC
MAGYAR NYELVI ÉS SZÖVEGÉRTÉSI
VERSENY
8.évfolyam

2018. november 15.

KÓDSZÁM:

MEGOLDÓKULCS

Egy irodalmi múzeum fiktív (elképzelt) tablóját láthatod.

Figyelmesen olvasd végig a szöveget, majd válaszolj a kérdésekre!

<p>Irodalmi évfordulók 2018-ban 80 éve hunyt el Karinthy Frigyes író, költő, humorista (1887-1938)</p>		<p>Születésnapját a magyar humor napjaként ünnepeljük. Ekkor ítélik oda a Rádiókabaréban kiemelkedő teljesítményt nyújtó szerzőnek, humoristának a Karinthy-gyűrűt.</p>	
<p>„Ha egyedül vagyok a szobában, akkor ember vagyok. Ha bejön egy nő, akkor férfi lettem. És annyira vagyok férfi, amennyire nő az, aki bejött a szobába.” – Karinthy Frigyes, aki a humorban nem ismerte a tréfát 80 éve hunyt el.</p>			
 <p>„Akinek van humora, az mindent tud, akinek nincs, az mindenre képes” <small>Karinthy Frigyes</small></p> <p>Karinthy kiváló műfordító is volt. Neki köszönhetjük a frappáns nyelvi fordulatokban gazdag Micimackót, s ő ültette át magyarrá Tom Sawyer kalandjait is.</p>	<p>Sokgyerekes budapesti kispolgári család sarja.</p> <p>Az érettségi után egyszerre kezdett bölcsészeti, orvosi, természettudományi stúdiumokat, de diplomát soha nem szerzett.</p> <p>Nyitott és érdeklődő elme volt, foglalkoztatta a tudomány és a technika fejlődése, a film és a rádió, ő maga is kipróbálta a repülőgépet és a léghajót.</p> <p>1908-tól a Nyugat munkatársa lett. Kosztolányi Dezső majd Rejtő Jenő barátja volt.</p>	 <p>1913-ban feleségül vette Judik Etel színésznőt.</p> <p>Becenéve Boga volt. A befutott, ünnepezt színésznő feladva karrierjét legfontosabb feladatának azt látta, hogy férje számára meleg, szeretetteljes családi otthont teremtsen.</p> <p>Etel az 1918-as spanyolnáthajárvány áldozata lett.</p> <p>Karinthy naplójában ekkor ezt írta: „Úgy érzem, agyamban daganat képződött... Nyomorék lettem egész életemre.”</p> <p>„Én szép és drága feleségem... szeretett és megengedte, hogy szeressem” – írta feleségéről az író.</p>	

A második feleség

1920-ban a 27 éves Böhm Aranka egy szánkóbaleset miatt szobafogságra volt ítélve. Barátnőivel telefonbetyárokodással szórakoztatták magukat. Az Újságíró Kört tárcsázták, és írókat kértek a telefonhoz. Először Szép Ernőt hívták, de ő nem volt a klubban, a második író azonban felvette a kagylót. Így indult Karinthy Frigyes és Böhm Aranka viharos szerelme, és még viharosabb házassága.

Karinthy megszenvedti első felesége halálát, de két év múlva újra nősül. Feleségül veszi a hat évvel fiatalabb Böhm Arankát.

Karinthyt is megkérdezték: a sok veszekedés, hűtlenség ellenére, mi köti Arankához?

„A kíváncsiság” – mondta az író. – „Az, hogy kiszámíthatatlan és sohasem unalmas. Hogy nem tudható, mi lesz a következő lépése. Mint amikor egy vadász párducra vadászik, és ráfogja fegyverét, de az csütörtököt mond. És a vadász utána ugrik egy késsel a kezében. Ott harcolnak életre-halálra, menekülés nincs. Az egyiknek bele kell döglenie, különben nem érdekes a játék.”

A játék 18 évig tartott. A házaspár 1938-ban, nem sokkal az író agyműtete után Siófokon nyaralt. Karinthy szürcsölve itta a kávéját, amiből előbb szóváltás, majd pohártörésig fajuló jelentet keveredett. Az író dühösen felment a szobájába, és egy óra múlva agyvérzésben meghalt. Aranka élete végéig magát vádolta.

(Nyáry Krisztián)

Az irodalmi és kávéházi élet vezéralakja

A napjainkban 124 éves New York Kávéház annak idején Karinthy és Kosztolányi törzshelye volt, ma luxusszálloda is működik a patinás épületben.

A New York Palotát, ezt a nagy múltú, patinás épületet megnyitásától fogva minden négyzetcentiméterében áthatotta az irodalom, hiszen írók, újságírók, költők, szerkesztők, kritikusok törzshelye volt hosszú időig.

Egyikük épp Molnár Ferenc volt, aki a legenda szerint egy csípős őszi éjszakán, 1894. október 23-án még kezdő újságíróként babonából a Dunába vetette a frissen megnyílt kávéház kulcsát, hogy sose zárjon be.

Karinthy például úgy emlegette: a „nyehó”.

Néhány fennmaradt forrásból azt is lehet tudni, az ide járó írók mit rendeltek legszívesebben: Ady például lencsefőzeléket szafttal, Babits pacalt, amíg csak a gyomra bírta.

Karinthy Színház:

1115 Budapest, Bartók Béla út 130. telefon/fax: 06-1/203-8994, 06-1/783-5030 e-mail: [info\(kukac\)karinthyszinhaz.hu](mailto:info(kukac)karinthyszinhaz.hu)

Szervezés - Buda:

1115 Budapest, Bartók Béla út 130.

telefon/fax: 06-1/203-8994, 06-1/783-5030

e-mail: [szervezes\(kukac\)karinthyszinhaz.hu](mailto:szervezes(kukac)karinthyszinhaz.hu)

Szervezés - Pest:

1066 Budapest, Teréz körút 48. - Játékszín

telefon: 06-20/533-4232

A honlapunkon keresztül vásárolt jegyekkel kapcsolatos technikai kérdésekkel kérjük, forduljanak az Interticket ügyfélszolgálatához: interticket@interticket.hu +36 1 266 0000

Titkárság:

Domokos Ildikó

06-20/333-0580

e-mail: [titkarsag\(kukac\)karinthyszinhaz.hu](mailto:titkarsag(kukac)karinthyszinhaz.hu)

Karinthy Frigyes Tanár úr kérem című műve humoros és szórakoztató stílusban tárja elénk a XX. század eleji iskolai életet. Egy kamaszfiú szemével láthatjuk a mindennapokat: a felelések, a dolgozatok miatti félelmet, a diáksínyek és a nagy iskolai nevetések, viták és hétköznapi nosztalgikus hangulatát.

A bukott férfi (részlet)

„A bukott férfi hosszan álldögált a tanári szoba ajtaja előtt. Már mindenki hazament, egyenként szállingóztak a tanárok is. "Alászolgája", mondja udvariasan hússzor egymás után és meghajtja a fejét. Ő azonban Schwickert várja, ő igen, már tizenegy óta várja Schwickert, akivel röviden és nyugodtan és értelen hangon fog beszélni. "Tanár úr", ezt mondja majd Schwickernek, "egy ember életéről van szó. Nem akarom, hogy szerencsétlenség történjen, tanár úr, ezt Ön sem akarhatja. Ön nagyon jól tudja, hogyan történt a dolog - beszéljünk férfiasan, nyíltan, ember az emberhez. Én akkor, igen, Ön tudja mikor, mikor azt mondtam, hogy Nyolcadik Henrik, magam is tudtam, hogy nem Nyolcadik Henrik, hanem Harmadik Richárd, s már a következő pillanatban ki is igazítottam volna, mert Nyolcadik Henrik csak úgy kicsúszott a szájamon. De Ön - nem bírálni akarom Önt, csak hidegen megállapítom a tényt - Ön azonnal leültetett engem. Ne vizsgáljuk, hogy törvény és szokás szerint tette-e ezt - én azt akarom, hogy egymás közt intézzük el ezt az ügyet. Bemegyünk ide a tanáriba, Ön áthúzza az elégtelent, és alul ezt a mondatot "Osztályismétlésre utasítatik". Aztán elválnak egymástól, mint férfi férfitől. Ön talán csodálkozik, hogy ilyen szokatlan hangon hall beszélni - nos, hagyjuk ezt. Hogy Önök engem félreértettek, azt, jól tudom, zárkózott természetemnek köszönhetem - nem volt okom nyilatkozni eddig, és mit beszélhettem egy olyan környezetben, mely még nem érthet meg engem?" Így fog beszélni a bukott férfi, és Schwicker, aki meghökkenve hallgatta végig, egyszerre megáll, mélyen a szemébe néz, majd kipirul és hirtelen a kezét nyújtja. "Neugebauer - mondja Schwicker -, elég. Én értem önt. Adja ide azt a bizonyítványt. Ön rideg embernek hitt engem - de én nem tudtam eddig, kivel van dolgom, Neugebauer."

Igen, a bukott férfi így fog beszélni Schwickerrel. Miért hát, hogy a bukott férfi mégis riadtan húzódik vissza, valahányszor nyitják az ajtót? Már kettő felé jár az idő, és ő tizenegyre hazaígérkezett a bizonyítvánnyal - jó volna, ha Schwicker jönne már - vagy miért volna jó? Hiszen ő nem is akar hazamenni - van neki hazája, a bukott férfinak?

De íme, itt jön Schwicker... igen, beszél hátrafelé valamit, most nem lehet megszólítani. Most se, most megy a lépcső felé - gyerünk utána, majd a lépcsőn. Nem, a lépcsőn mégse lehet, annak semmi formája - majd a portás ajtaja előtt. De a portás kint áll az ajtóban, nem lehet... itt nem lehet... De mi ez, hiszen mindjárt kimegy a kapun és aztán...

- Kérem szépen, tanár úr... tanár úr kérem...

- Na, mi az? Mit akarsz?
  - Kérem szépen, tanár úr... itt az van... itt az van...
  - Mi van? Hogy hívnak?
  - Neugebauer.
  - Ja, te nálam megbuktál! Na csak eriggy haza, aztán majd készülj a pótvizsgára.
  - Igenis, tanár úr.
  - Nem fog megártani egy kis tanulás a szünidőben.
- És Neugebauer udvariasan vigyorog.
- Igenis, tanár úr. Alászolgája.
  - Szervusz.

A bukott férfi hajlong, és megindul a körúton. Nem sok értelme van annak, hogy megindult, mert ugyan hova menjen? A Schwickerrel való beszélgetés csak valami fásult, tompa érzést hagyott maga után, nem csalódottságot. Hiszen nyilvánvaló volt, hogy így lesz, hiszen ő nem is akart Schwickerrel beszélni, mi dolga van neki ezekkel?...”

Szövegértési feladatok (40 pont)

1. **Hogyan köthetők Karinthy Frigyeshez az alább felsoroltak? Röviden magyarázd meg! Mindezt akár egyszavas válasszal is megteheted.**

1887	ekkor született	Boga	első felesége, Judik Etel
Budapest	szülővárosa	Böhm Aranka	második felesége
Micimackó	műfordítás	Siófok	itt halt meg
Nyugat	1908-tól a munkatársa		Karinthy-gyűrű

Minden jó megoldás egy-egy pont.

8 pont	
--------	--

2. **Az olvasottak alapján igazold, hogy Karinthy Frigyesben nagy volt a tudásvágy! Fogalmazz meg két bizonyítékot!**

Az alábbiak közül kettőt:

Érettségi után bölcsészetet, orvostudományt, természettudományokat tanult. Foglalkoztatta a tudomány, a technika fejlődése, a film, a rádió. Kipróbálta a repülőgépet és a léghajót.

2 pont	
--------	--

3. **Hogyan mondanád saját szavaiddal? Írd le a megoldásaidat! (A kiemelt szavakra figyelj!)**

- a) **kimagasló** teljesítmény: **kiemelkedő** teljesítmény
- b) kispolgári család **sarja**: **kispolgári** család **utódja**

- c) ő ültette át magyarra: ő fordította magyarra
- d) befutott színésznő: ismert színésznő
- e) feladva karrierjét: feladva érvényesülését, pályafutását

5 pont	
--------	--

4. A szöveg alapján válaszsd ki az alábbi állítások után a megfelelő választ, és fejezd be a mondatot!

a) *Karinthy Frigyes Böhm Arankával rövidebb ideig élt házasságban, mint Judik Etellel.*

Hamis, mert Judik Etelt 1913-ban vette feleségül, és Etel 1918-ban meghalt. A második házassága 18 évig tartott.

b) *Aranka élete végéig magát vádolta Karinthy halála miatt.*

Igaz, mert közvetlenül a halála előtt pohártörésig fajuló vitába keveredett vele.

Választás = 1 pont, helyes mondatbefejezés = 2 pont

6 pont	
--------	--

5. Magyarázd meg, miért mondhatjuk Karinthy Frigyesről azt, hogy kora irodalmi és kávéházi életének vezéralakja volt?

A New York kávéház annak idején Karinthy és Kosztolányi törzshelye volt. Úgy emlegette: nyehó.

2 pont	
--------	--

6. Kiről nem olvastál ebben a szövegben? Karikázd be a név előtti betűjelet! Ezek után válaszolj a kérdésekre!

<ul style="list-style-type: none"> A) Karinthy Frigyes 1887 B) Ady Endre 1877 C) Babits Mihály 1883 D) Kosztolányi Dezső 1885 E) Molnár Ferenc 1878 F) Rejtő Jenő 1905 G) Szép Ernő 1884 H) Nyáry Krisztián 1972 I) Juhász Gyula 1883 	<p>Találkozhatott Karinthy Frigyes személyesen Kosztolányi Dezsővel?</p> <p>Igen, mert a szöveg is írja, hogy barátok voltak.</p> <p>Találkozhatott Karinthy Frigyes személyesen Nyáry Krisztiánnal?</p> <p>Nem, mert nem is voltak kortársak.</p>
---	--

3 pont	
--------	--

7. Hányféleképpen tudsz kapcsolatba lépni napjainkban a Karinthy Színházzal? Sorolj fel öt lehetőséget!

1.	telefonon
2.	faxon
3.	ímélben
4.	honlapon keresztül
5.	titkárságon keresztül (... esetleg személyesen – elfogadható válasz)

5 pont	
--------	--

8. A bukott férfi (részlet)

Kérdéseket kapsz a részlettel kapcsolatban. Válaszaidat gondold át, majd írd le!

a) Milyen céllal keresi fel Neugebauer Schwickert? (1 pont)

Azt szeretné, ha áthúzná az elégtelenjét, és nem buktatná osztályismétlésre.

b) Tervei szerint mivel fog érvelni? (2 pont)

A lehetőségek:

egy ember életéről van szó, nem akarhatja, hogy szerencsétlenség történjen; a tanár is tudta, hogy ő tudja a jó választ, mégis leültette a törvény vagy a szokás szerint; bizalmasan, egyenrangú félként próbálja mindezt elintézni; azt, hogy eddig is félreértették, zárkózott természetének köszönheti

c) Partnerként kezelte a tanár Neugebaueret? Fogalmazz röviden, 4-5 mondatban! (6 pont)

Többféle jó megfogalmazás elképzelhető.

Mi van? Hogy hívnak?

- Neugebauer.

- Ja, te nálam megbuktál! Na csak eriggy haza, aztán majd készülj a pótvizsgára.

9 pont	
--------	--

40 pont	
---------	--

Helyesírási és nyelvtani feladatok (40 pont)

1. Állítsd betűrendbe a tulajdonneveket! Csak a sorszámaikat kell a nevek elé írnod!

4. Karinthy Frigyes, 1. Ady Endre, 2. Babits Mihály, 5. Kosztolányi Dezső, 6. Molnár Ferenc, 7.

Rejtő Jenő, 8. Szép Ernő, 3. Juhász Gyula

8 pont	
--------	--

2. Szótagolva írd le az alábbi részletet!

„A bukott férfi hosszan álldogált a tanári szoba ajtaja előtt. Már mindenki hazament, egyenként szállingóztak a tanárok is.”

A bu-kott fér-fi hosz-szan áll-do-gált a ta-ná-ri szo-ba aj-ta-ja e-lőtt. Már min-den-ki ha-za-ment, e-gyen-ként szál-lin-góz-tak a ta-ná-rok is.

Hibátlan megoldás = 4 p

egy hiba = 3 pont

két hiba = 2 pont

három hiba = 1 pont

háromnál több hiba: 0 pont

4 pont	
--------	--

3. Írd le a dátumokat helyesen!

- a) 2018. novemberében **2018 novemberében**
- b) 2018. November 1.-jén **2018. november 1-jén/2018. november 1-én**
- c) 2018után **2018 után**
- d) 2018.-ban **2018-ban**

Minden helyes megoldás egy-egy pontot ér.

4 pont	
--------	--

4. Írj egy-egy példát a szövegből a megadott feltételeknek megfelelően!

1920-ban a 27 éves Böhm Aranka egy szánkóbaleset miatt szobafogságra volt ítélve. Barátnőivel telefonbetyárkodással szórakoztatták magukat. Az Újságíró Kör tárcsázták, és írókat kértek a telefonhoz. Először Szép Ernőt hívták, de ő nem volt a klubban, a második író azonban felvette a kagylót. Így indult Karinthy Frigyes és Böhm Aranka viharos szerelme, és még viharosabb házassága.

számnév	1920-ban, 27, második	visszaható névmás	magukat
névutós névszó	szánkóbaleset miatt	igekötős ige	felvette
létige	volt	személyes névmás	ő
-val/-vel ragos főnév	barátnőivel, telefonbetyárkodással	középfokú melléknév	viharosabb

Minden helyes megoldás 1-1 pont.

8 pont	
--------	--

5. Kommunikáció - Figyelmesen olvasd újra az alábbi szövegrészletet!

„Most se, most megy a lépcső felé - gyerünk utána, majd a lépcsőn. Nem, a lépcsőn mégse lehet, annak semmi formája - majd a portás ajtaja előtt. De a portás kint áll az ajtóban, nem lehet... itt nem lehet... De mi ez, hiszen mindjárt kimegy a kapun és aztán...

- Kérem szépen, tanár úr... tanár úr kérem...

- Na, mi az? Mit akarsz?

- Kérem szépen, tanár úr... itt az van... itt az van...

- Mi van? Hogy hívnak?

- Neugebauer.

- Ja, te nálam megbuktál! Na csak eriggy haza, aztán majd készülj a pótvizsgára.

- Igenis, tanár úr.

- Nem fog megártani egy kis tanulás a szünidőben.

És Neugebauer udvariasan vigyorog.

- Igenis, tanár úr. Alászolgája.

- Szervusz.”

Nevezd meg a fenti szöveg alapján a kommunikáció tényezőit!

adó	tanár, diák	kód	nyelv
vevő	tanár, diák	csatorna	levegő
üzenet	megbuktál, menj haza... stb.	beszédhelyzet	az iskola kapujában beszélgetnek...

6 pont

6. Jelöld a szöveg hibásan írt szavait aláhúzással! Írd le őket kijavítva!

Asztán el válunk egymástól, mint férfi férfitől. Ön talán csodálkozik, hogy ilyen szokatlan hangon hall beszélni - nos, hadjuk ezt. Hogy Önök engem félreértettek, azt, jól tudom, zárkózott természetemnek köszönhetem - nem volt okom nyilatkozni eddig, és mit beszélhettem egy olyan környezetben, mely még nem érthet meg engem?" Így fog beszélni a bukott férfi, és Schwicker, aki meghökkenve halgatta végig, egyszerre megáll, mélyen a szemébe néz, majd kipirul és hirtelen a kezét nyújtja. "Neugebauer - mondja Schwicker -, elég. Én értem önt. Aggya ide azt a bizonyítványt. Ön rideg embernek hitt engem - de én nem tudtam eddig, kivel van dolgom, Neugebauer."

asztán, elválunk, hagyjuk, jól, olyan, hallgatta végig, kipirul, nyújtja, adja ide, bizonyítványt

Minden jó megoldás egy-egy pont.

10 pont	
----------------	--

40 pont	
----------------	--

Összesen:	80 pont	
------------------	----------------	--

Készítette: Lévai Attila

Pécs, 2018. november 4.